

FS1	Fagseminar/emnekurs arrangert av leger i allmennpraksis og sykehusleger med spesialitet i indremedisin, pediatri og geriatri <i>Ansvarlige: Allmennlege Ole Strand og overlege Tor Claudi</i>	FS 1A del 2 Fagseminar/emnekurs arrangert av leger i allmennpraksis <i>Ansvarlige: Allmennlege Ole Strand i samarbeid med overlege Tor Claudi</i> FS 1B del 2 Fagseminar/emnekurs arrangert av sykehusleger med spesialitet i indremedisin, pediatri og geriatri <i>Ansvarlige: Overlege Tor Claudi i samarbeid med allmennlege Ole Strand</i>
FS2	Fagseminar arrangert av sykepleiere <i>Ansvarlige: Sykepleierne Karin Pleym og Linda Holten Riste</i>	
FS3	Fagseminar arrangert av kliniske ernæringsfysiologer <i>Ansvarlig: Klinisk ernæringsfysiolog Brit Bechensteen</i>	
FS4	Fagseminar arrangert av medarbeider på legekontor <i>Ansvarlig: Medarbeider på legekontor Kristina Ravnås Sunde</i>	
FS5	Fagseminar arrangert av bioingeniører <i>Ansvarlig: Bioingeniør Karianne Fjeld Løvaas</i>	
FS6	Fagseminar arrangert av psykologer <i>Ansvarlige: Psykologene Jon Haug og Randi Abrahamsen</i>	
FS7	Fagseminar arrangert av apotekansatte <i>Ansvarlig: Farmasøyt Janne Smedberg</i>	
FS8	Fagseminar arrangert av foterapeuter <i>Ansvarlig: Fotterapeut Edel Olstad</i>	
FS9	Fagseminar arrangert av helsefagarbeidere <i>Ansvarlig: Hjelpepleier Liv Krossøy</i>	
FS10	Fagseminar arrangert av fysioterapeuter og ansatte ved frisklivssentraler <i>Ansvarlig: Fysioterapeut Silje Stangeland Lie</i>	
FS11	Fagseminar arrangert av tannleger <i>Ansvarlig: Tannlege Kristin Kolltveit</i>	
FS12	Fagseminar arrangert av ortopediingeniører <i>Ansvarlig: Ortopediingeniør Lise Sundby Nybo</i>	

09.30–12.15 FAGSEMINAR ONSDAG 3. APRIL

Fagseminar for deg som jobber med personer med diabetes og/eller for deg som ønsker å lære mer om hva som er viktig ved oppfølging av personer med diabetes

FS1 Fagseminar/emnekurs arrangert av leger i allmennpraksis og sykehusleger med spesialitet i indremedisin, pediatri og geriatri

Ansvarlige: Allmennlege Ole Strand og overlege Tor Claudi

09.30–10.45 Sesjon 1

Felles program alle leger

Kommunikasjon, mestring og motivasjon – virker det? v/Victoria Telle Hjellset, forsker, ph.d., Institutt for folkehelsevitenskap, NMBU

Fører kort, nye regler og praktisering av dem v/Tor Claudi, overlege med. avd. Nordlandssykehuset Bodø

Kan svangerskapsdiabetes forebygges? v/Anne Karen Jenum, forsker, dr. med. allmennpraktiker, Oslo universitetssykehus

11.00–12.15 Sesjon 2A

Allmennleger

Svangerskapsdiabetes, diagnostikk og fastlegenes behandlingsansvar v/Hilde Beate Gudim, fastlege, spes. allmenn med, Skui legekantor

Diabetes og nyresykdom, hva skal fastlegene gjøre v/Trond Geir Jenssen, overlege/professor II, Oslo universitetssykehus

Smertefull nevropati, hva gjør vi med det? v/Tore Julsrud Berg, overlege, førsteamanuensis, Oslo universitetssykehus

Sesjon 2B

Spesialister i indremedisin, geriatri og pediatri

Behandling av svangerskapsdiabetes og diabetes i svangerskapet v/Hrafnkell B. Thordarson, seksjonsoverlege, Haukeland universitetssykehus

Pasienter med høy HbA1c: Hvordan går det når man satser på høyrisikopasienter og hva kan vi lære av det? v/ Tone Vonheim Madsen, diabetessykepleier, Norsk diabetesregister for voksne

FS2 Fagseminar arrangert av sykepleiere

Ansvarlige: Diabetessykepleierne Karin Pleyrn og Linda Holten Riste

09.30–10.45 Sesjon 1

Systematisk og kunnskapsbasert oppfølging av diabetes på sykehjem – en pilotstudie v/Marjolein M. Iversen, ph.d., professor, Institutt for helse- og omsorgsvitenskap, Fakultet for helse- og sosialvitenskap, Høgskulen på Vestlandet, Campus Bergen

Kvalitetsforbedringsarbeid ved HbA1c \geq 75 mmol/mol. Hvordan har vi lyktes i Arendal? v/Ellen Klausen Jakobsen, diabetessykepleier, Sørlandet sykehus Arendal

11.00–12.15 Sesjon 2

Diabetes fotsår; telemedisinsk oppfølging og sårtilheling

v/Hilde Smith-Strøm, førsteamanuensis, VID vitenskapelig høgskole, Bergen

Å jobbe som diabetessykepleier i kommunehelsetjenesten. Prosjektet «Frisk bris» v/Jorunn Holth, diabetessykepleier i Bamble kommune

Leder av FFD har ordet

FS3 Fagseminar arrangert av kliniske ernæringsfysiologer

Ansvarlig: Klinisk ernæringsfysiolog Brit Bechensteen

09.30-10.45 Sesjon 1

Kostråd for å forebygge hjertekarsykdom for pasienter med diabetes

v/Lili Leko Dizdarevic, klinisk ernæringsfysiolog, Lipidklinikken

Presentasjon av ny brosjyre «Diabetes og kolesterol» v/Kari Saxegaard, klinisk ernæringsfysiolog, Norsk Diabetikersenter

11.00-12.15 Sesjon 2

Ikke trakk i salaten! Myter og fakta om kosthold for forebygging av hjerte- og karsykdom v/Erik Arnesen, master i samfunnsernæring, helsefaglig rådgiver i LHL og ph.d.-stipendiat ved Universitetet i Oslo, avdeling for ernæringsvitenskap

Samkjøring med fysioterapeuter

FS4 Fagseminar arrangert av legemedarbeidere

Ansvarlig: Diabetessykepleier Kristina Ravnås Sunde

09.30-10.45 Sesjon 1

«Ikke alltid så lett på tråden ...» Kjente og ukjente pasienter med diabetes

v/Kristian Jong Høines, spesialist i allmenntilleggsmedisin, Tananger Legesenter

Diabetes og fotsår v/Bodil Elvie Tunglund, foterapeut

11.00-12.15 Sesjon 2

«Jo flere vi er sammen» - samhandlingsmodeller for strukturert diabetesbehandling på legekantor

Tananger modellen v/Kristian Jong Høines, spesialist i allmenntilleggsmedisin og Kristina Ravnås Sunde, diabetessykepleier, Tananger Legesenter

Østerås modellen v/Ragnar Rabe, spesialist i allmenntilleggsmedisin og Marit Thorkildsen Lia, helsesekretær, Østerås Legekantor

FS5 Fagseminar arrangert av bioingeniører

Ansvarlig: Bioingeniør/seksjonsleder Karianne Fjeld Løvaas

09.30-10.45 Sesjon 1

Diagnostikk av diabetes - ikke bare HbA1c og glukose v/Per Medbøe Thorsby, ph.d., førsteamanuensis (OsloMet), seksjonsoverlege, enhetsleder

Blodsukker hos nyfødte, er det enkelt og ufarlig? v/Hallvard Reigstad, seksjonsoverlege, Seksjon for nyfødte og Merethe Knudsen Litleskare, seksjonsleder, Haukeland universitetssykehus

11.00-12.15 Sesjon 2

«Nye» retningslinjer for svangerskapsdiabetes v/Dag Hofso, seksjonsleder, overlege, ph.d., Sykehuset i Vestfold

Glukosemåling ved diagnostikk av svangerskapsdiabetes v/Thea Krogvig Bjørnstad, bioingeniør/laboratoriekonsulent Noklus, Sykehuset Innlandet

Oversikt over flash- og kontinuerlige glukosemålere v/Marianne Høglund, overlege, Sørlandet sykehus Arendal

Krav til analysekvalitet på flash- og kontinuerlige glukosemålere v/Kari Nerhus, kvalitetsleder/bioingeniør, Noklus

FS6 Fagseminar arrangert av psykologer

Ansvarlige: Psykologspesialist Randi Abrahamsen og Jon Haug, spesialist i klinisk psykologi, dr.philos.

09.30–10.45 Sesjon 1

Diabetes og psykiske lidelser del 1

Hvordan jobbe som psykolog med personer som har diabetes og psykiske lidelser

v/Randi Abrahamsen, psykologspesialist

11.00–12.15 Sesjon 2

Diabetes og psykiske lidelser del 2

Hvordan jobbe som helsepersonell med diabetes hos personer med psykiske lidelser

v/Jon Haug, spesialist i klinisk psykologi, dr.philos.

FS7 Fagseminar arrangert av apotekansatte

Ansvarlig: Farmasøyt Janne Smedberg

09.30–10.45 Sesjon 1

Kunde-perspektivet

Hvordan kan apoteket møte mitt behov best mulig?

«Ung voksen» med diabetes type 1 v/Jeanette Grøstad, Ungdiabetes

Voksen med diabetes type 2 v/Inger Myrtvedt, Sentralstyret

Innvandrere med diabetes i Norge v/Walaa Abuelmagd, Universitetet i Oslo

11.00–12.15 Sesjon 2

Apotek-perspektivet

Diabetesrisikotesting i apotek. Hvordan gikk det? v/Aslaug Johanne Risøy, Universitetet i Bergen

Erfaringer med medisinstart v/Hilde Ariansen, Apotekforeningen

FS8 Fagseminar arrangert av foterapeuter

Ansvarlig: Fotterapeut Edel Olstad

09.30–10.45 Sesjon 1

Organisering av behandling på diabetiske fotsår ved Bispebjerg vidensenter for sår

v/Bo Jørgensen, overlege

Samarbeid mellom foterapeuter og ortopediingeniører/teknikere

v/Jørund Fjærbu, ortopediingeniør

11.00–12.15 Sesjon 2

Diabetes og fotsår v/Bodil Elvie Tunglund, fotterapeut

Fotterapeutens rolle som veileder på læring og mestringssenter

v/Edel Olstad, fotterapeut

Møte for IFID medlemmer

FS9 Fagseminar arrangert av helsefagarbeidere

Ansvarlig: Spesialhjelpepleier Liv Krossøy

09.30–10.45 Sesjon 1

Møte med diabetespasienter i hjemmesykepleien og på sykehjem

- **viktig og utfordrende del 1** v/Bente Elisabeth Bendixen, diabetessykepleier, doktorgradsstipendiat, Høgskulen på Vestlandet

1. Hvilke diabetespasienter møter vi, og hva er utfordringene?
2. Behandlingsrutiner for eldre med diabetes
3. Diskusjonsoppgave

11.00–12.15 Sesjon 2

Møte med diabetespasienter i hjemmesykepleien og på sykehjem - viktig og utfordrende del 2 v/Bente Elisabeth Bendixen, diabetessykepleier, doktorgradsstipendiat, Høgskulen på Vestlandet

1. Insulinbehandling
2. Komplikasjoner
3. Pårørendes betydning i diabetesomsorgen
4. Diskusjon og spørsmål

FS10 Fagseminar arrangert av fysioterapeuter

Ansvarlig: Fysioterapeut Silje Stangeland Lie

09.30–10.45 Sesjon 1

Oppfølging ved Frisklivssentraler for personer med diabetes type 2 v/Ingrid S. Følling

Mestring av diabetes og livsstilsendring - erfaringer fra «Mestry»

- **avstandsoppfølging av pasienter i kommunehelsetjenesten** v/Marie Dahl, rådgiver, Enhet forvaltning og utvikling, Sarpsborg kommune og Karin Pettersen, diabetessykepleier, diabetespoliklinikken, Sarpsborg kommune

11.00–12.15 Sesjon 2

Ikke trakk i salaten! Myter og fakta om kosthold for forebygging av hjerte- og karsykdom v/Erik Arnesen, master i samfunnsnærings, helsefaglig rådgiver i LHL og ph.d-stipendiat ved Universitetet i Oslo, avdeling for ernæringsvitenskap

Samkjøring med kliniske ernæringsfysiologer

FS11 Fagseminar arrangert av tannleger

Ansvarlig: Tannlege Kristin Kolltveit

09.30–10.45 Sesjon 1

Hva tannleger bør vite om diabetes del 1

Velkommen v/Camilla Hansen Steinum, president i Den norske tannlegeforening

Diabetes i et nøtteskall v/Bård Kulseng, professor og overlege, St. Olavs Hospital, Trondheim

- Epidemiologi
- Hva er diabetes
- Medisinering

11.00–12.15 Sesjon 2

Hva tannleger bør vite om diabetes del 2

Diabetes og kosthold - Hvilke kostholdsråd gis ved diabetes type 1 og diabetes type 2 v/Mandeep Kaur Bains, klinisk ernæringsfysiolog, Lovisenberg sykehus

Diabetesoppfølging i primærhelsetjenesten v/Kristian Jong Høines, spesialist i allmenntannmedisin, Tananger Legesenter

09.30–10.45 **Sesjon 1**

Tverrfaglig del

Fotens biomekanikk v/Nana Lise Broch, ortopediingeniør

Fotterapeut i samarbeid med ortopediingeniør v/Karina Solheim, fotterapeut og Johanne Lier, ortopediingeniør

- **Årsaken til fotsår ligger ikke alltid i føttene**
- **Polynevropati og leddsanser**
- **Nevropati, leddsans, feilstillinger**
v/Andreas Dietze, ortoped

Ortopediingeniøren – delegert fullmakt fra legespesialist til å søke fornyelse av ortopediske hjelpemidler etter Folketrygden med refusjon fra NAV v/Jan Olav Lohne, ortopediingeniør

11.00–12.15 **Sesjon 2**

Ortopediteknisk fagdel

Nevropati – ikke bare i foten v/Trine E. Finnes, dr.med.

Nye ortoseløsninger. Tilgjengelig forskning. Avgrensning mot Crow v/Frøydis Alstad Stenhaug, ortopediingeniør

Fotens biomekanikk, fokus på diabetisk fot v/Nana Lise Broch, ortopediingeniør

Ortopeditekniske tilpasninger v/Lise Sundby Nybo, ortopediingeniør
